

Aanvraag Vangnetuitkering Participatiewet over 2018

Versie: uitgebreid verzoek

Wat is een vangnetuitkering?

Gemeenten ontvangen op grond van de Participatiewet budget voor bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies. Dit budget wordt ook wel het BUIG-budget genoemd. Gemeenten die een tekort hebben kunnen in aanmerking komen voor een vangnetuitkering. De voorwaarden zijn op hoofdlijnen:

- het tekort is groter dan een bepaalde toegangsdrempel
- het college verklaart maatregelen te hebben getroffen om te komen tot tekortreductie
- het college geeft een toelichting op deze verklaring
- de gemeenteraad stemt in met de verklaring van het college

De vangnetuitkering is gebaseerd op een solidariteitsprincipe tussen gemeenten: de vangnetuitkeringen worden bekostigd uit het macrobudget van twee jaar na het tekortjaar. Deze aanvraag beoogt, naast de gemeenteraad, ook andere gemeenten inzicht te geven dat het college inspanning heeft geleverd om het tekort te reduceren.

Hoe verloopt de aanvraagprocedure?

Het college kan een vangnetuitkering uitsluitend aanvragen via dit aanvraagformulier, dat is vastgesteld door de minister. Elke aanvraag geldt alleen voor het betreffende tekortjaar. Bij een volgend tekort (boven de risicodrempel) moet dus opnieuw een aanvraag worden ingediend.

Met een ingevuld aanvraagformulier geeft het college de gemeenteraad inzicht in de getroffen maatregelen om het tekort te reduceren. Een belangrijke veronderstelling bij het vangnet is dat gemeenteraad en college regelmatig in gesprek zijn over ontwikkelingen in het bijstandsvolume (bijv. middels kwartaalrapportages). Op dit niveau wordt inhoudelijk gesproken over maatregelen (beleid en uitvoering) om eventuele tekorten te reduceren.

Het college dient het ingevulde aanvraagformulier in bij de onafhankelijke Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. De commissie moet de aanvraag uiterlijk op 15 augustus 2019 hebben ontvangen. De Toetsingscommissie beoordeelt de aanvraag procedureel. Dit betekent dat wordt beoordeeld of het college en de gemeenteraad een aantal processtappen hebben doorlopen: het tekort is groter dan de drempelwaarde; het college heeft in de verklaring toegelicht dat maatregelen zijn getroffen om het tekort te reduceren en de gemeenteraad heeft ingestemd met de verklaring. De commissie geeft dus geen inhoudelijk oordeel over de aanvraag. Vervolgens adviseert deze commissie de Minister. Deze adviezen worden in beginsel overgenomen.

Voor een verdere toelichting op dit formulier wordt verwezen naar de informatie op de website: <https://www.toetsingscommissievp.nl/vangnetuitkering-2018>.

Wat wordt verwacht van gemeenteraadsleden?

Hieronder verklaart het college maatregelen te hebben getroffen om het tekort te reduceren. De gemeenteraad wordt gevraagd om in te stemmen met de verklaring van het college. Met deze instemming bevestigt de gemeenteraad dat het college inzicht heeft gegeven in de maatregelen die zijn getroffen om het tekort te reduceren. De instemming heeft geen betrekking op het inhoudelijk oordeel dat de gemeenteraad eventueel over de maatregelen van het college heeft uitgesproken. De gemeenteraad hoeft het dus niet eens te zijn met de maatregelen.

Welke punten vragen de aandacht van de gemeenteraad? Uit welke onderdelen moet dat inzicht bestaan?

- Het college geeft de gemeenteraad via een globale analyse inzicht in de oorzaken van het tekort op de gebundelde uitkering (ook wel BUIG genoemd).
- Het college geeft de gemeenteraad inzicht in de (interne en externe) maatregelen, met een toelichting waarom die naar verwachting leiden tot een reductie van het tekort.
- Het college geeft de gemeenteraad inzicht in welke mate (interne en externe) maatregelen beogen bij te dragen aan het (verder) reduceren van het tekort.

Op de website van de VNG wordt [de brief aan de Raadsleden](#) over de VU 2018 gepubliceerd.

1. Verklaring college bij een uitgebreid verzoek

Dit gedeelte bestaat uit de volgende vier onderdelen:

- A. Analyse van de oorzaken van het tekort
- B. Uitgevoerde *interne en externe* maatregelen om het tekort verder te reduceren
- C. Beoogde effect van de genoemde maatregelen
- D. Ondertekening door het college

A. Analyse van de oorzaken van het tekort

Hieronder beschrijft het college een analyse van de oorzaken van het tekort.

Omvang tekort

In onderstaande tabel is het resultaat voor Utrecht in 2018 in beeld gebracht.

Totale uitgaven BUIG 2018	145 mln.
<u>Definitief budget 2018</u>	<u>135 mln.</u>
Tekort	10 mln.

Bij toepassing van de vangnetregeling bedraagt het tekort 8 miljoen euro.

Analyse tekort

Verdeelmodel

In 2015 is een nieuw verdeelmodel ingevoerd voor de verdeling van de rijksmiddelen voor bijstandsuitkeringen. De uitkomst van dit nieuwe verdeelmodel is voor de gemeente Utrecht en voor veel andere grote gemeenten ongunstig. Ondanks de verbeteringen in het model leidt dit nog steeds tot een tekort voor Utrecht. Dit betreft in 2018 een tekort van 10 miljoen euro. Door toepassing van een vangnet-regeling die door het Rijk is ingesteld is dit tekort beperkt tot 8,4 miljoen euro.

Ontwikkeling bestand en uitgaven 2018

Met name in het 2^e halfjaar van 2018 is het aantal huishoudens in de bijstand gedaald. Waar de prognose voor eind 2018 was vastgesteld op 9.900 huishoudens, sloot Utrecht in 2018 af met een aantal van 9.634 bijstandshuishoudens. Als gevolg van positieve ontwikkelingen op de arbeidsmarkt zagen we vooral minder mensen vanuit de WW de bijstand instromen. Daarnaast zijn bijstandsgerechtigden vanuit de uitkering meer aan het werk gegaan en uitgestroomd uit de bijstand. Hierover meer in de het stuk over de getroffen maatregelen.

B. Uitgevoerde interne en externe maatregelen om het tekort verder te reduceren

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt beschreven welke (aanvullende) interne (B1) en externe maatregelen (B3) zijn uitgevoerd om een bijdrage te leveren aan de verdere tekortreductie. Bij B2 wordt beschreven wat de wijze van consultatie was om te komen tot externe maatregelen.

B1. Interne maatregelen

Onze dienstverlening is al jaren gericht op zoveel mogelijk mensen aan het werk te helpen. In de uitvoeringsnota Werken aan Werk 'Samen aan de Slag' 2015-2018 is beschreven welke vormen van dienstverlening we inzetten en voor wie.

Om de trend van het stijgend aantal huishoudens met een bijstandsuitkering te keren hebben we in 2017 en 2018 tijdelijk een aantal maatregelen ingezet. Met deze zogeheten *impulslijnen* wilden we door intensievere en vernieuwende aanpakken het aantal uitkeringen verminderen en voorkomen dat Utrechters instromen in de bijstand. Een ander doel was de gemiddelde kosten per uitkering omlaag te brengen. Deze maatregelen zijn opgenomen en vastgesteld in zowel de Voorjaarsnota 2017 als 2018 van de Gemeente Utrecht.

Als vertrekpunt is gekozen voor de BUIG-indicatoren waarin Utrecht afweek ten opzichte van andere gemeenten. Om op specifieke indicatoren meer effect te behalen is ervoor gekozen de aanpak op de impulslijnen in te zetten. In aanvulling hierop is nog een aantal vernieuwingen in onze dienstverlening doorgevoerd die hieraan bij hebben gedragen.

In onze werkdienstverlening hebben we onverminderd ingezet op een brede ondersteuning van alle werkzoekenden. Extra inzet op de impulslijnen heeft aldus niet geleid tot minder aandacht voor mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Dit maakte ook dat er voor de intensivering op de impulslijnen extra mensen en middelen nodig waren om de aanpak te laten slagen.

De impulslijnen waren:

1. Van deeltijd naar voltijd

Door combinatie van begeleiding, inzet instrumenten, jobhunting en handhaving stimuleerden we hen die deeltijd werkten en hun werkgevers een dienstverband om te zetten naar voltijd.

2. Intensivering aanpak partneruitkeringen

Uit onderzoek bleek dat Utrecht méér partneruitkeringen had dan voorspeld in het verdeelmodel. Deze uitkeringen zijn duurder en hebben daarom meer invloed op het tekort in het BUIG-budget. Door intensivering van de werkdienstverlening is voor deze groep zowel het aantal uitkeringen als de gemiddelde prijs van de uitkering gedaald.

3. Verbindende aanpak (*Serious Work*)

Dé kans op extra volumedaling bood de gecombineerde aanpak op de bovenstaande twee impulslijnen. In aanvulling hierop zagen we nog paar mogelijkheden voor aanscherpingen in onze dienstverlening die hieraan bijdroegen.

4. Intensivering re-integratievoorziening *Work Fast*

Work Fast is een re-integratie voorziening waarbij heel intensief op arbeidstoeleiding wordt ingezet met als doel een snelle uitstroom uit de bijstand. Kern van workfast is één-op-één begeleiding, kortcyclisch en intensief, vanuit de reeks: bespreken-doen-reflectie-doen, enz. De aanpak versterkt motivatie en dient als stok achter de deur. In 2017 is deze voorziening middels een pilot voor het eerst bij jongeren toegepast. Na succesvolle behaalde resultaten is deze voorziening in 2018 ook ingezet bij volwassenen.

5. Pilot einde WW-uitkering voor 50-plussers

Eind 2017 is gestart met een pilot waarbij personen met een WW-uitkering van 50 jaar en ouder en waarvan de WW-uitkering op korte termijn afliep extra ondersteuning van Weni kregen. Het doel was om door middel van deze ondersteuning de instroom in de bijstand zoveel als mogelijk te voorkomen.

B2. Toelichting consultatie t.b.v. externe maatregelen

De hierboven beschreven maatregelen 1 en 2 kunnen zowel intern, als extern bestempeld worden. Bij de totstandkoming van deze impulslijnen (partneraanpak en deeltijd naar voltijdwerk), is namelijk gebruik gemaakt van inbreng van externen. Zo zijn deze mede tot stand gekomen naar aanleiding van de resultaten van het onderzoek naar uitschieters in het verdeelmodel voor de bijstand (Van budget naar besteding; Atlas voor gemeenten 2017) opgesteld in opdracht van het ministerie SZW en daarnaast naar aanleiding van de resultaten uit het onderzoek naar de aansluiting van het budget bij de maatschappelijke opgaven (BUIG budget 2017 in Den Haag, Amsterdam, Rotterdam en Utrecht; Ape 2017), in opdracht van de G4.

Ook hebben we bij het uitwerken van de impulslijnen gebruik gemaakt van verkregen input uit de DIVOSA benchmark en landelijke en regionale bijeenkomsten specifiek m.b.t. de thema's inkomen, handhaving en BUIG. Als gevolg van deze externe inbreng kregen we zicht op welke BUIG-indicatoren Utrecht het meest afweek ten opzichte van de andere gemeenten en waar het meeste effect te behalen viel.

B3. Externe maatregelen

Naast de 2 hierboven beschreven impulslijnen (partneraanpak en deeltijd naar voltijdwerk) hebben we ook doorlopend externe consultatie verricht. Dit om zodoende nieuwe kennis op te doen en ook gegevens uit te wisselen met andere partijen. Hierbij kan worden gedacht aan overleggen met de G4-gemeenten, DIVOSA, het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en overige regionale/landelijke themabijeenkomsten. Doel is om meer zicht te krijgen op een effectieve aanpak met betrekking tot bestandsreductie.

C. Beoogd effect van de genoemde maatregelen op de tekortreductie

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt het beoogde effect beschreven van de genoemde (aanvullende) interne en externe maatregelen, die een bijdrage leveren aan de *verdere* tekortreductie. Het gaat hierbij om een inschatting van het beoogde effect.

De gemeenteraad is in de 2^e helft van 2018 middels een brief en evaluatierapport geïnformeerd over de resultaten van de impulslijnen. Hieronder zijn de resultaten, zoals destijds gepresenteerd, per impulslijn weergegeven.

Resultaat Van deeltijd naar voltijd

Resultaten van deeltijd naar voltijd	
Aanmeldingen	211
Urenuitbreiding zonder uitstroom	28
Urenuitbreiding en uitgestroomd	54
Nieuwe fulltimebaan en uitgestroomd	21
Tweede parttimebaan zonder uitstroom	15
Tweede parttimebaan en uitgestroomd	8
Gestart als zelfstandig ondernemer en uitgestroomd	5
Gestart met opleiding en uitgestroomd	8
Plaatsing op ander traject	19
Beëindigd via verbindende aanpak	20
Uitstroom overig (verhuizing, detentie, etc.)	7

Door deze aanpak zijn 129 werkzoekenden helemaal uitgestroomd uit de uitkering. Het overgrote deel omdat zij meer gingen werken of een nieuwe fulltime baan vonden.

Resultaat Intensivering aanpak partneruitkeringen

Resultaten intensivering uitstroom partneruitkeringen	
Aantal in begeleiding	145
Aantal uitstroom uit de uitkering	49
Aantal parttime aan het werk gegaan	32
Aantal plaatsing trajecten (voorbereidingstraject zelfstandig ondernemen, Workfast, etc)	64

Door de inzet van deze impulslijn zijn 49 huishoudens bijstandsonafhankelijk geworden. De inschatting om 146 huishoudens te laten uitstromen uit de uitkering was te ambitieus en hebben we dan ook niet gehaald. De dienstverlening aan deze doelgroep is intensief en koste meer en langere inzet dan verwacht.

37 van de uitgestroomde partnerhuishoudens werd gerealiseerd doordat één of beide partners fulltime ging werken. Daarnaast zijn 32 werkzoekenden parttime gaan werken, zijn drie werkzoekenden gestart met een voorbereidingstraject om te starten als zelfstandig ondernemer en zijn 64 werkzoekenden geplaatst op een traject of werkervaringsplaats. Een grote groep werkzoekenden heeft dus een mooie stap kunnen maken in hun ontwikkeling, ondanks dat zij niet zijn uitgestroomd uit de bijstand.

Wat hier voornamelijk aan bijgedragen heeft is de persoonlijke aandacht die er werd gegeven aan de werkzoekenden en de goede samenwerking met onder andere uitzendbureaus, buurtteams. Met de werkzoekenden hebben we gezamenlijk een plan opgesteld. Het kunnen voeren van de gesprekken in de bus in de eigen wijk werkte drempelverlagend waardoor het makkelijker werd een vertrouwensrelatie op te bouwen. Dezelfde bus hebben we ook gebruikt om met meerdere werkzoekende tegelijk bij potentiële werkgevers op bezoek te gaan. Dit zorgde voor veel energie en enthousiasme bij de werkzoekenden.

Net als bij Impulslijn 1 merkten we ook bij de werkzoekenden in deze impulslijn de angst om er financieel op achteruit te gaan wanneer zij aan het werk zouden gaan. Het risico hierop is voor deze doelgroep groot, omdat het verschil tussen het minimumloon en de partneruitkering heel klein is. We hebben daarom ook extra nazorg geboden. Onder andere door een workshop te organiseren over waar men allemaal op moet letten als men uitstroomt uit de bijstand.

Resultaat Verbindende aanpak (Serious Work)

Resultaten verbindende aanpak

Aanmeldingen	480
Geen maatregelwaardig gedrag of niet verwijtbaar	232
Uitkering was al beëindigd	12
Uitgestroomd naar betaald werk of scholing	21
Maatregel opgelegd	71
Uitkering beëindigd	144

In totaal zijn er 480 werkzoekenden aangemeld voor de verbindende aanpak. Bij het grootste deel hiervan, 232 werkzoekenden, was er geen sprake van maatregelwaardig gedrag of fraude. Hieruit blijkt de meerwaarde van de verbindende aanpak, waarin goed wordt gekeken naar waarom iemand verzuimt of niet meewerkt. Het ging hierbij om mensen met persoonlijke problemen die we konden helpen met passende begeleiding of bij het vinden van hulpverlening. Ook kwam het voor dat werkzoekenden niet goed begrepen wat er van hun verwacht werd en konden we hen alsnog opweg naar werk of opleiding helpen. Zo hebben 21 werkzoekenden die waren aangemeld voor de verbindende aanpak alsnog werk gevonden of zijn gestart met een opleiding.

Bij in totaal 71 werkzoekenden was er wel sprake van maatregelwaardig gedrag waardoor wij hen ook maatregel (een korting op de uitkering) hebben opgelegd. In totaal zijn er 144 uitkeringen beëindigd door de verbindende aanpak.

Resultaat Intensivering re-integratievoorziening Work Fast

Resultaten Workfast

Aantal werkzoekenden aangemeld	291
Aantal werkzoekenden terug gemeld	67
Aantal werkzoekenden in traject genomen	224
Aantal werkzoekenden uitgestroomd	121
Percentage uitstroom	54%

54% van deelnemers aan Workfast is bijstandsonafhankelijk geworden. Dit is iets onder de doelstelling van 60%. Wel liep dit percentage op want over de eerste maanden van 2018 was het uitstroompercentage 62%. De intensieve aanpak van Workfast om werkzoekenden aan een baan te helpen is dus effectief geweest. Het overgrote deel van deze uitstroom werd gerealiseerd doordat de werkzoekenden betaald werk vonden. Als verbeterpunt zien we het flinke aantal werkzoekenden dat werd terug gemeld, omdat het traject niet geschikt voor hen bleek, bijvoorbeeld omdat zij dit fysiek niet aankunnen. Dit betekent dat we niet altijd voldoende wisten wat de mogelijkheden van de werkzoekenden waren of beter moesten afstemmen met Workfast of de mogelijkheden van de werkzoekende pasten bij het traject.

Resultaat Pilot einde WW-uitkering voor 50-plussers

Van de 23 deelnemers aan de pilot hebben er veertien binnen zes maanden een baan gevonden. Dit betekent een uitstroompercentage van 61%. De deelname aan de pilot was vrijwillig. Bij de werving van deelnemers hebben er dus ook werkzoekenden aangegeven niet te willen deelnemen aan de pilot. Bij de start van de pilot is een 'spiegelgroep' van dezelfde grote geselecteerd uit de werkzoekenden die niet wilden deelnemen aan de pilot. Van deze groep hadden na zes maanden drie werkzoekenden werk gevonden (13%). Een zeer groot verschil met de deelnemers aan de pilot. Ook uit deze impulslijn komt dus naar voren dat de werkzoekenden erg gebaat zijn bij een persoonlijke aanpak met intensieve begeleiding.

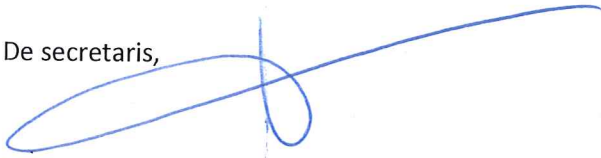
D. Ondertekening

Een verzoek tot vangnetuitkering dient door het college van burgemeester en wethouders te worden ingediend, ook indien de uitvoering van de Participatiewet aan een samenwerkingsverband is overgedragen (meer informatie hierover in de toelichting onderaan het formulier). De ondertekening geschiedt door burgemeester en secretaris.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Utrecht verklaart dat het voor 15 augustus 2019 de genoemde interne en externe maatregelen heeft getroffen om te komen tot verdere tekortreductie.

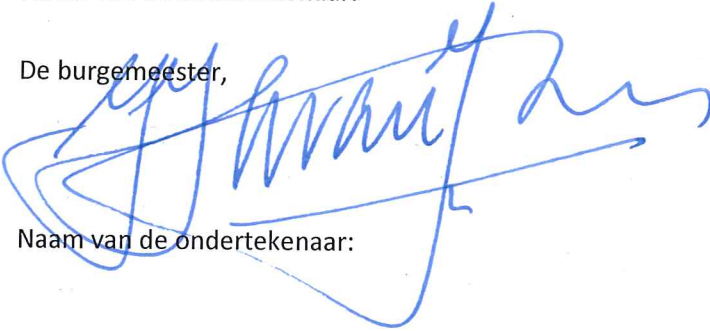
Datum: _____

De secretaris,

Naam van de ondertekenaar:

De burgemeester,

Naam van de ondertekenaar:

2. Instemming gemeenteraad

In artikel art. 10, eerste lid, onderdeel d, BPw staat dat de verklaring van het college de instemming van de gemeenteraad moet hebben. Met de instemming van de gemeenteraad stelt de gemeenteraad vast dat het college inzicht heeft gegeven in de oorzaken van het tekort, de getroffen interne en externe maatregelen, het beoogde effect van deze maatregelen en de bijdrage die deze samen leveren om het tekort verder te reduceren.

De instemming heeft geen betrekking op het inhoudelijk oordeel dat de gemeenteraad eventueel over de maatregelen van het college heeft uitgesproken. Het is geen vereiste dat de gemeenteraad het eens is met de getroffen maatregelen.

De ondertekening geschiedt door voorzitter en griffier. De gemeenteraad dient uiterlijk voor het moment van indiening van het verzoek haar instemming te hebben gegeven, uiterlijk 15 augustus 2019.

De gemeenteraad van de gemeente Utrecht stemt in met de onder 1. afgegeven verklaring door het college van deze gemeente.

Ondertekening in dit formulier is een vereiste. Het is niet toegestaan om ter vervanging van onderstaande handtekeningen het gemeenteraadbesluit in te voegen of mee te sturen.

Datum: _____

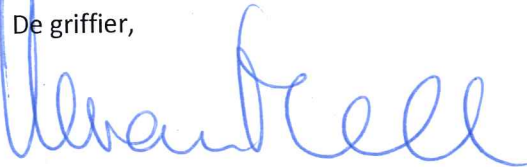
Ondertekening

De voorzitter,

Naam van de ondertekenaar:

De griffier,

Naam van de ondertekenaar:

Toelichting op het aanvraagformulier bij het uitgebreide verzoek voor de ambtelijke ondersteuning van het college

Voor de juistheid en de beoordeling van de aanvraag is het niet toegestaan dat u het format van de pagina's aanpast.

Hoe verloopt de aanvraagprocedure?

Een verzoek om een vangnetuitkering over 2018 dient uiterlijk op 15 augustus 2019 te zijn ontvangen door de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. Omdat sprake is van een fatale termijn worden verzoeken die na 15 augustus 2019 door de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet worden ontvangen, niet in behandeling genomen. Het college dient het verzoek digitaal door middel van het webformulier op www.toetsingscommissievp.nl in te dienen. Na de aangegeven datum is dit webformulier niet meer beschikbaar.

U vindt onderaan dit formulier meer achtergrondinformatie over de aanvraagprocedure, de wet- en regelgeving, de relatie met jaarcijfers (SiSa verantwoording) en de ondersteuning vanuit Divosa. Op de website www.toetsingscommissievp.nl kunt u meer informatie vinden over de aanvraagprocedure en de deadline voor het indienen van een complete aanvraag.

Waarom zijn er twee versies van dit formulier?

Van dit formulier bestaan twee versies: 'basisverzoek' en 'uitgebreid verzoek'. De versie die u moet gebruiken is afhankelijk van het volgende:

- indien uw gemeente zowel over 2016 als over 2017 geen vangnetuitkering is verleend, gebruikt u de versie 'basisverzoek'.
- indien uw gemeente over 2016 en/of over 2017 wel een vangnetuitkering is verleend, gebruikt u de versie 'uitgebreid verzoek'.

De verklaring van het college verschilt tussen een 'basisverzoek' en een 'uitgebreid verzoek'.

Hoe is het aanvraagformulier opgebouwd?

De vangnetaanvraag bestaat uit twee gedeelten:

1. De verklaring van het college en de toelichting op de verklaring
2. De instemming van de gemeenteraad

Onderdeel 1 bestaat uit vier onderdelen: A, B, C en D. Het gaat om de verklaring van het college (onderdeel D) en een toelichting van het college op deze verklaring. Deze toelichting gebeurt aan de hand van drie vragen (onderdelen A, B en C). Na iedere vraag kunt u het antwoord invoegen. U kunt

eventueel tabellen of grafieken invoegen. U kunt aangegeven op welke brondocumenten, die eventueel in de gemeenteraad zijn besproken, de aanvraag is gebaseerd. U kunt geen bijlagen toevoegen aan deze aanvraag. Hieronder wordt per vraag aangegeven wat verwacht wordt van de beantwoording.

Daarna dient in onderdeel 2 de gemeenteraad te tekenen voor haar instemming met de verklaring van het college. Dit mag niet worden vervangen door het in- of toevoegen van een gemeenteraadbesluit.

Hoe uitgebreid moet het aanvraagformulier worden ingevuld en is hier een extern bureau bij nodig?

Het uitgangspunt van de aanvraag van de vangnetuitkering is dat elke gemeente – ongeacht het aantal inwoners – zelfstandig de aanvraag moet kunnen voorbereiden en indienen. Dat houdt in dat alleen het opstellen van de aanvraag geen reden is om een extern bureau te betrekken. Daarbij wordt benadrukt dat het aan het lokale bestuur is hoe uitgebreid de vragen in het aanvraagformulier worden beantwoord, mits deze vragen duidelijk worden beantwoord. De beantwoording van de vragen in het aanvraagformulier is verplicht. Dat geldt niet voor de suggesties in de onderstaande toelichting. Op de pagina 'beoordeling en advisering' over de VU 2018 wordt een en ander eveneens toegelicht.

Informatie over eerdere aanvragen

Gemeenten willen van elkaar leren om tekorten te reduceren op het budget dat zij hebben voor bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies. Vangnetaanvragen kunnen daarbij behulpzaam zijn. Daarom zijn alle vangnetaanvragen over 2017 beschikbaar via deze website.

In een vangnetaanvraag verklaart het college van B&W maatregelen te hebben getroffen om het tekort te reduceren. In de aanvraag geeft het college een toelichting op de maatregelen die zijn getroffen om het tekort te reduceren (vraag A aanvraagformulier). Ook worden oorzaken van het tekort (vraag B aanvraagformulier) genoemd en wordt het beoogde effect (vraag C aanvraagformulier) toegelicht.

Gemeenten hebben, tijdens verschillende bijeenkomsten, aangegeven interesse te hebben in vangnetaanvragen van andere gemeenten. De vangnetaanvragen waren reeds openbaar op gemeentelijke websites, omdat de vangnetaanvraag op de agenda staat van de gemeenteraad. Op verzoek van gemeenten zijn vanaf nu alle vangnetaanvragen over 2017 gebundeld op deze website.

De vangnetaanvragen van de VU 2017 zijn beschikbaar in de zip bestanden op de website. Deze bestanden staan in de sectie documenten. De toetsingscommissie heeft bij een aantal aanvragen een verzoek gedaan om aanvullende informatie. Deze correspondentie is eveneens opgenomen (na verwijdering van persoonsgegevens).

Ook is een tweetal tools gepubliceerd, daarin kunt u zien hoe u de gewenste informatie makkelijker kunt vinden.

In de handleiding bij de beide tools kunt u bovenstaande informatie nalezen en krijgt u uitleg over het gebruik van de beide tools.

Toelichting per vraag

Het college van de tekortgemeente verklaart dat het interne en externe maatregelen heeft getroffen om tot verdere tekortreductie te komen en geeft daarop een toelichting door het invullen van de onderdelen A, B en C. Alle vragen moeten worden beantwoord. Hieronder staat een toelichting bij vraag A, B en C. Hieronder staan suggesties bij vraag A, B en C. Bij D volgt ondertekening door het college van de gemeente. Alle onderdelen moeten worden ingevuld.

Onderdeel A

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt een analyse van de oorzaken van het tekort beschreven. Onder een analyse van de oorzaken van het tekort wordt verstaan: 'de ontwikkeling van de uitgaven en de oorzaken daarvan.'

Suggesties bij de beantwoording van A

- Kunt u de omvang van het tekort betrekken bij uw analyse?
- Kunt u aangeven op welke moment het college heeft gesignaleerd dat opnieuw een tekort zou ontstaan?
- Wilt u in uw analyse van de oorzaken de nadruk leggen op factoren die door het college kunnen worden beïnvloed? De analyse betreft dus vooral de ontwikkelingen in de uitgaven van de gemeente.
- U kunt hierbij ook gebruik maken van de rekentool verdeelmodel bijstandsbudgetten 2018¹ en/of de Benchmark van Divosa².
- U kunt in de analyse ook beschrijven wat het effect is van getroffen maatregelen in voorgaande jaren.

Onderdeel B

Indien uw gemeente over 2016 en/of 2017 een vangnetuitkering is verleend, is sprake van een aanhoudend tekort. Indien het college over 2018 aanspraak wenst te maken op een vangnetuitkering moet het college verklaren dat interne en externe maatregelen zijn genomen om tot verdere tekortreductie te komen.

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2017/10/12/rekentool-verdeelmodel-bijstandsbudgetten-2018>

² www.divosa.nl/diensten/divosa-benchmark

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt beschreven welke (aanvullende) interne en externe maatregelen zijn uitgevoerd om een bijdrage te leveren aan verdere reductie van het tekort. Omschrijf de interne maatregelen onder B1 en de externe maatregelen onder B3. Bij B2 beschrijft u per maatregel hoe de externe consultatie heeft plaatsgevonden en hoe deze consultatie heeft geleid tot deze externe maatregel.

Hieronder staat toegelicht wat wordt bedoeld met 'externe maatregelen'.

- *Waar moet ik op letten bij het beantwoorden van vraag B?*
Van het college wordt verwacht duidelijk te beschrijven hoe externe consultatie heeft plaatsgevonden en hoe deze consultatie heeft geleid tot de getroffen externe maatregelen. Omschrijf hoe een externe maatregel tot stand is gekomen, hieruit moet blijken dat het college actief extern consultatie heeft verricht om te komen tot deze externe maatregel.
- *Wat is een externe maatregel?*
Met 'externe maatregel' wordt bedoeld: een maatregel die is getroffen naar aanleiding van externe consultatie.
- Voorbeelden van externe consultatie zijn onder andere:
 - gebruik maken van goed werkende maatregelen van andere gemeenten,
 - inwinnen van advies bij andere gemeenten,
 - gebruik maken van een kennisgroep of leercirkel, bijeenkomst van Divosa,
 - gebruik maken van de signalen op basis van benchmarking,
 - gebruik maken van de publicatie van aanvragen van eerdere jaren en de betreffende tools op de website van de toetsingscommissie en op basis daarvan advies inwinnen over deze maatregelen of
 - advies van een adviesbureau.
- *Wat wordt aangemerkt als 'extern'? Enkele aandachtspunten:*
 - Externe consultatie betekent consultatie met een organisatie buiten de grenzen van de gemeente. Een veel gestelde vraag is of een WGR, ISD of RSD als extern wordt aangemerkt. Het antwoord hierop is, dat het voor de hand ligt dat de consultatie buiten een gemeenschappelijke regeling (ISD of RSD) plaats vindt. Omdat dit echter niet tijdig (namelijk voor 1-1-2018 op de website en in het beoordelingskader van de commissie) is gecommuniceerd, wordt dit voor de vangnetuitkering 2018 nog als goed gerekend. Vanaf de vangnetuitkering 2019 en later is dat niet meer het geval.
 - Het samenwerken met een externe partij voldoet als 'externe maatregel' indien binnen deze samenwerking consultatie heeft plaatsgevonden. Beschrijf duidelijk op welke wijze de consultatie in deze samenwerking heeft geleid tot de getroffen maatregel.
 - Het uitvoeren van een maatregel door een externe partij voldoet pas als 'externe maatregel' indien deze maatregel is getroffen naar aanleiding van consultatie van een externe partij (dat kan de uitvoerende partij zijn). Indien maatregelen met een duidelijk herkenbare inbreng van externen (dus personen of organisaties buiten de eigen gemeente) tot stand komen, worden ze als extern aangemerkt.

- *Wanneer moeten maatregelen zijn getroffen?*
De maatregelen kunnen worden getroffen vanaf het moment dat het tekort bekend is of dat men vanuit een prognose het tekort ziet aankomen, tot uiterlijk voor de datum van inlevering van het verzoek. Een (interne of externe) maatregel moet daadwerkelijk zijn getroffen voor de datum van indiening.
- *Moet het steeds een nieuwe maatregel zijn?*
Van het college wordt verwacht om te analyseren wat de oorzaken zijn van het tekort, wat hieraan inmiddels is gedaan en wat hiervan de effecten per jaar zijn. En vervolgens of, in dat licht, al dan niet nodig is om tot extra maatregelen te komen ten einde het tekort verder te reduceren.
Die afweging is aan het lokaal bestuur. Het college dient wel de gemeenteraad inzicht te verschaffen over deze afweging. Deze afweging dient dan ook in dit onderdeel te worden beschreven.
In alle gevallen dient het college externe maatregelen te nemen. Dat kunnen ook, afhankelijk van de hiervoor genoemde afweging, bestaande maatregelen zijn, die in hun effect meerjarig doorlopen .
- *Wat wordt bedoeld met '(aanvullende)' maatregelen*
Hiervoor is aangegeven of het steeds nieuwe maatregelen moeten zijn. Dit is een afweging van het lokaal bestuur. Om die reden wordt het woord 'aanvullende' tussenhaakjes gezet.

Suggesties bij de beantwoording van B

- Geef waar mogelijk en voor zover relevant de relatie tussen oorzaken en maatregelen.
- U kunt in uw antwoord verwijzen naar eerder genomen maatregelen. Indien mogelijk kunt u de effecten van eerder genomen maatregelen betrekken bij de maatregelen die u nu treft.
- U kunt in uw antwoord onderscheid maken tussen eerder getroffen maatregelen (voorafgaande jaren) en nieuwe (nog te treffen, lopende het jaar tot indiening).
- U kunt hierbij ook de maatregelen aangeven die in het kader van de aanpak van uw arbeidsmarktregio worden gedaan en waaraan uw gemeente een bijdrage levert.
- U kunt bij het noemen van de maatregelen ook de samenhang met andere maatregelen of effecten in het sociale domein benoemen.

Onderdeel C

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt het beoogde effect beschreven van de genoemde (aanvullende) interne en externe maatregelen, die een bijdrage leveren aan de verdere tekortreductie. Het gaat hierbij om een inschatting van het beoogde effect. Er zijn meerdere factoren die een invloed hebben op de ontwikkeling van het tekort. Om die reden wordt gesproken van een *bijdrage aan* de reductie van het tekort.

In de regelgeving staat dat het college verklaart dat het interne en externe maatregelen heeft getroffen om tot verdere tekortreductie te komen. Het tekort verder reduceren betekent dat het college

inzichtelijk maakt dat het maatregelen heeft getroffen waarmee het college beoogt/verwacht dat deze bijdragen aan het verder reduceren van het tekort ten opzichte van voorgaande jaren. Verder reduceren kan ook worden geïnterpreteerd als maatregelen die een reducerend effect hebben op de stijging van de uitgaven. Dus wordt hier verwacht om inzichtelijk te maken dat maatregelen zijn getroffen waarmee het college verwacht/beoogt de eerdere bijdrage aan de neerwaartse trend te vervolgen.

De toetsingscommissie geeft geen oordeel over de mate van effectiviteit van de maatregelen en geeft ook geen oordeel over de mate van tekortreductie. De commissie beoordeelt of een antwoord wordt gegeven op de hoofdvraag.

Het college dient de gemeenteraad inzicht te verschaffen dat met alle getroffen maatregelen te samen sprake is van een extra (optimale) inspanning om het tekort te reduceren. Het verklaren en dit inzichtelijk maken is voldoende.

Hierop wordt niet inhoudelijk, maar slechts procedureel getoetst (wordt dit door de verklaring van het college e.e.a. voldoende inzichtelijk aan de gemeenteraad). De commissie beoordeelt of de beoogde stappen worden beschreven.

Suggesties bij de beantwoording van C

- Geef inzicht in de redenering op basis waarvan het college verwacht dat het tekort verder reduceert met de onder B genoemde maatregelen.
- U kunt een inschatting van het beoogde effect kwantitatief uitdrukken en als dat niet mogelijk is kunt u het beoogde effect kwalitatief uitdrukken. Onder kwantificering wordt verstaan: de beoogde opbrengst in minder uitkeringen respectievelijk in het beoogde besparingsbedrag.
- U kunt de beoogde effecten presenteren per maatregel of als dat niet mogelijk is voor meerdere maatregelen gezamenlijk.
- U hoeft geen onderscheid te maken tussen beoogd effect van interne maatregelen en beoogd effect van externe maatregelen.
- U kunt aangeven op welke wijze het college de effecten van de maatregelen monitort.

Achtergrondinformatie bij dit formulier

Wet- en regelgeving

In het BPw is geregeld dat het college alleen via een door de minister van SZW beschikbaar gesteld aanvraagformulier een verzoek tot een vangnetuitkering kan indienen, als bedoeld in artikel 74 van de Participatiewet. De verklaring van het college voor een basisverzoek kunt u vinden in het BPw, artikel 10, eerste lid, onder d. De verklaring van het college voor een uitgebreid verzoek kunt u vinden in het BPw artikel 10, eerste lid, onder d, jo. artikel 10, tweede lid. In het BPw staat dat de verklaring van het college een toelichting omvat zoals gevraagd in het modelaanvraagformulier (BPw, artikel 10, onderdeel e).

Aanvraagprocedure

De toekenning van een vangnetuitkering gebeurt uitsluitend op verzoek van het college van burgemeester en wethouders van de tekortgemeente en nadat is vastgesteld dat aan alle geldende eisen wordt voldaan. Blijkens artikel 8c, eerste lid, van de Participatiewet, kan het indienen van een verzoek tot vangnetuitkering niet worden overgedragen aan het bestuur van een openbaar lichaam op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Bij het indienen van een verzoek tot vangnetuitkering moet het college verklaren dat het maatregelen heeft getroffen om tot tekortreductie te komen. Verdere toelichting op de aanvraagprocedure en de vangnetuitkering 2018 kunt u vinden op: www.toetsingscommissievp.nl

Via het aanvraagformulier hoeft het college geen informatie te verstrekken over de jaarcijfers (toegekend budget, de netto uitkeringslasten en de door de accountant gerapporteerde foute of onzekere bestedingen), aangezien het ministerie –mede op basis van de SiSa-verantwoording- al over deze gegevens beschikt en zij de toetsingscommissie daarover zal informeren.

Ondersteuning Divosa

Divosa, de vereniging van leidinggeevenden in het Sociaal Domein, zal periodiek bijeenkomsten organiseren waarbij wordt ingegaan op de vangnetuitkering. Daarnaast heeft Divosa een factsheet maatregelen uitgegeven.